

СКОРОЧЕННЯ ЯК СПОСІБ УТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ ТА ФОРУМІВ В МОЛОДІЖНИХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ)

Статтю присвячено питанню скорочень як способу творення неологізмів у сучасній англійській мові.

Встановлено відмінні характеристики понять "аббревіатура" та "скорочення". Виявлено основні відмінності між графічною та лексичною аббревіацією. Досліджено різновиди лексичних скорочень та їх роль у формуванні нових лексичних одиниць. Розглянуто причини їх виникнення й специфіку функціонування в мові сучасної преси та спілкуванні всесвітньої мережі Інтернет. З'ясовано, що скорочення відіграють провідну роль у процесі утворення лексичних інновацій у сучасній англійській мові.

Ключові слова: скорочення, аббревіація, неологізм, акронім, лексична одиниця, морфема.

Кількісне зростання словникового складу зумовлює раціоналізацію мови, економію номінативних та словотвірних зусиль. Одним з яскравих проявів раціоналізації мовленнєвої діяльності є скорочення лексичних одиниць.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження проблем аббревіації є досить фрагментарними. Вони в багатьох відношеннях залишаються загадкою у лінгвістичному плані, оскільки стосовно них доводиться розглядати такі фундаментальні проблеми, як структура слова і проблеми морфеміки тощо [1 : 103]. Цією складністю пояснюється розбіжність у поглядах, а часом і суперечливий підхід до скорочених лексичних одиниць. Визнаємо, що скорочення слів у системі сучасної англійської мови вважається актуальною проблемою лінгвістики.

Метою нашого дослідження є визначення ролі скорочення як механізму формування лексичних інновацій у сучасній англійській мові. Для досягнення поставленої мети ми виконуємо **такі завдання:** визначаємо поняття "скорочення", уточнюємо типологію скорочень; досліджуємо роль механізмів скорочення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз питань аббревіації є досить неповним, тому проблеми скорочених нових лексичних одиниць як специфічного явища раціоналізації мовленнєвої діяльності привертають увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних лінгвістів. К. Кубряковою та К. Дюжиковою було визначено межі між аббревіацією і словоскладанням, В. Волошин і В. Борисов описують формальну структуру скорочень і їх відносини з твірними одиницями, І. Штерн (I. Stern) М. Шлаух (M. Schlauch), Л. Шеляховська і Л. Сапогова досліджують основні принципи їх моделювання.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що скорочення слів є одним із найпоширеніших видів економії мовних ресурсів і має на меті максимальну компресію інформації на лексичному рівні. За визначенням скорочення є ширшим поняттям, ніж акронім або аббревіатура. Скорочення – це такий спосіб словотвору, сутність якого у відсіканні частини основи, що або збігається зі словом, або є словосполученням, об'єднаним загальним змістом [1: 99].

У лінгвістиці існує декілька класифікацій скорочених лексичних одиниць, в основі яких лежать різні принципи, що частково зумовлено великою кількістю різновидів скорочень. Згідно із класифікацією В. Б. Борисова, скорочення поділяються (за способом реалізації у мовленні) на графічні та лексичні [2: 97]. Ми вважаємо, що основна відмінність між графічною та лексичною аббревіацією полягає у тому, що графічна аббревіація – це скорочення слова в писемному мовленні, а лексична аббревіація – це скорочення слова у сфері усного спілкування.

Лексичні скорочення поділяються на: аббревіатури; усічення і; контамінації (телескопізми).

Аббревіатури, в свою чергу, можна поділити на:

– ініціалізми (представлені початковими буквами скорочуваних компонентів словосполучень чи складних слів);

– акроніми (послідовність звуків, позначених початковими літерами, які читаються як звичайне слово);

– фонетичні аббревіації (у котрих семантика об'єкта, чия назва скорочується, закладена в самій формі);

Ініціалізми – це лексичні одиниці, які є найчисельнішими в сучасній англійській мові. Вони, позначають предмети або явища та належать до класу іменників, тобто мають номінативний характер. Наприклад: DVP n (delivery versus payment), ECGD n (Export Credit Guarantee Department), ESOP n (Employee Stock Ownership Plan), GKS n (Graphical Kernel System), HMA n (high memory area), OSF n (Open Software Foundation), TPA n (tissueplasmogen activator).

Однак зустрічаються ініціальні аббревіатури, які включають в свій склад не тільки початкові букви, наприклад: BIX n (Byte Information Exchange), PBX n (Private Branch exchange), XDR n (external Data

Representation), XML *n* (*extensible markup language*). Подібні приклади демонструють, що для визнання скорочення ініціалізмом достатньо, щоб до його складу входила хоча б одна початкова буква з числа скорочуваних слів.

Ініціальні скорочення озвучуються двома різними способами:

1) ініціальні скорочення першої групи вимовляються побуквенно, наприклад: USA [*'ju: es 'ei*], В.В.С. [*'bi: 'bi: 'si:*], М.Р. [*'em 'pi:*]. Такі скорочення називаються алфавітизмами або літерними скороченнями.

2) ініціальні скорочення другої групи називаються акронімами або складовими абревіатурами і вимовляються так, як ніби б це були звичайні слова, написані такими ж буквами, тобто вони зливаються у вимові, наприклад: CALL (*computer-assisted language learning*), EPROM (*electrically programmable read-only memory*), SALT (*Strategic Arms Limitation Talks*). *Останній приклад засвідчує, що такі скорочення частіше омонімічні до звичайних слів; іноді навмисно обрані, щоб створювати деякі асоціації. Таким чином, організація the National Organization for Women називається "NO". Інколи акроніми утворюються через бажання бути оригінальними, наприклад, організація яка бореться з палінням, створила акронім: "Ash" – попіл (*Action on Smoking and Health*). Сфери використання акронімів, є чітко визначеними та обмеженими. Обмеження на використання акронімів, приписані денотативним значенням слів, які входять в них. Одиниці типу: MiPS, Ram (*random-access memory*), ROM (*read-only memory*) – обмежені у використанні в сфері комп'ютерної техніки, Pins (*person in need of supervision*), SWAT (*special weapons and tactics*) використовуються в юриспруденції, Fob (*friend of Bill*), Tina (*there is no alternative*) – у політиці.*

Існують також гомоакроніми (які співпадають за формою із звичайним словом, інколи семантично пов'язаним з об'єктом, чия назва скорочується) та анакроніми (акроніми, що давно не сприймаються мовцями як скорочення), наприклад: UNICEF – *United Nations Children's Emergency Fund*, NATO – *North Atlantic Treaty Organization*, scuba – *self contained underwater breathing apparatus*, VIP – *very important person*, ASH – *Action on Smoking and Health*, NOW – *National Organization for Women*, laser – *lightwave amplification by stimulated emission of radiation* тощо.

Фонетичні абревіації – абревіатури, що утворюються шляхом заміни компонента чи цілого слова літерою / цифрою, лексикалізована форма якої має ті ж (або наближені до них) фонетичні характеристики, що й замінюваний компонент. Доволі часто в мережевому спілкуванні користувачі скорочують прості за структурою слова англійської мови навіть до однієї букви. Наприклад, слово "бачити" – "see" перетворюється відповідно до звучання на літеру "C", дієслово "are" замінюють літерою "R", займенник "you" передається літерою "U", наприклад: HRU? – *How are you?*. Дієслово "ненавидіти" – "hate" трансформується у комбінацію першої літери і цифри 8 (*eight*) – H8, що в результаті дає необхідне звучання, так само утворюється акронім слова "fate" – F8 або "See you later" – CYL8R, "Waiter" – W8R. Д. Крістал називає такі скорочення подібними до ребусів [2: 90]. Наприклад, числівник 2 (*two*) може замінити співзвучний із ним прийменник "to". Дана цифра виступає в наступних абревіатурах як особливого роду фонограма, яка позначає прийменник тільки за його звучанням, наприклад: U2 (*you too*), F2F (*Face to face*), G2SY (*Glad to see you*), 2DAY (*Today*), B2B (*business – to – business*), H2CUS (*Hope to see you soon*), HB2U! (*Happy birthday to you!*). Є. Коротких вважає, що найпродуктивнішими цифрами-конструктами для такого типу абревіатур є 2, 4 та 8, наприклад, числівник 4 (*four*) заміняє співзвучний із ним прийменник "for": O4U (*Only for you*), B4 (*before*), 4X – *forex* (*foreign exchange*); "please" зазвичай виступає як "plz", а "тому що" пишуть не "because", а просто " cuz".

Усічення поділяються на: 1) апокопи (відсікання кінцевої частини слова): detox ← *detoxification* (детоксикація), hyper ← *hyperactive* (гіперактивний), pol ← *politician* (політик), ad ← *advertisement* (реклама, оголошення), con ← *conservative* (консерватор), doc ← *doctor* (лікар). У деяких словах усіченню піддається морфема, наприклад: anchor ← *anchorman* (оглядач новин, який координує теле-чи радіопрограми), а інколи лише частина морфеми: lib ← *liberation* (звільнення); 2) афери (відсікання початкової частини слова): vator ← *elevator* (ліфт, підйомник), phone ← *telephone* (телефон), bus ← *omnibus* (антологія; телевізійна або радіопередача, що складається з передач, що раніше виходили окремо; автобус), chauvinism ← *male chauvinism* (шовінізм), butylnitrite ← *isobutylnitrite* (наркотик); urtanship ← *one-urtanship* (вміння перевершити інших, домогтися переваги, показати свою неперевершеність); copter ← *helicopter* (гелікоптер), zine ← *magazine* (журнал); 3) синкопи (вилучення центральної частини слова, скорочені слова, які зазнають граматичної флексії, наприклад, множини): closed caption ← *closed circuit caption* (титри телевізійних програм для глухих); dreads ← *dreadlocks* (дреди – зачіска, що складається з численних окремо скручених пасом); comms ← *communications* (лінії комунікації), specs ← *spectacles* (окуляри), ecotecture ← *ecological architecture* (архітектурний дизайн, який відповідає потребам сьогоденних служб охорони навколишнього середовища); uttermost ← *utmost* (найбільше, все можливе); maths – *mathematics* (математика); 4) змішані (відсікання початкової та кінцевої частини): flu ← *influenza* (грип), fridge ← *refrigerator* (холодильник).

Особливістю усічення є зниження їх стилістичного забарвлення і, відповідно, їх використання обмежується рамками розмовної мови. Усічення є найбільш характерними для різних типів сленгу (шкільного, спортивного, газетного) [3]. Серед наведених вище прикладів переважають газетні усічення.

Наприклад, іменник *urmanship* ← *one-urmanship* часто з'являється на сторінках англійських газет і використовується в рекламах, в рекомендаціях як досягнути успіху і поставити когось в невідне становище, перехитрити. Наприклад: "*It was a wide-open but good-humoured game of urmanship.*" – Це було щось на зразок гри для всіх, де кожен намагався втерти носа противнику, при цьому не ображаючи його; іменник *uttermost* ← *utmost* використовується для демонстрації максимального прояву зусиль, наприклад: "*He did the utmost of his power to win the elections.*" Він зробив все, що було в його силах щоб виграти вибори.

Внаслідок дуже тісного зв'язку усної та письмової форми мови, іноді дуже важко розрізнити усичення, створені в усному мовленні, від графічних аббревіатур. Все-ж, що останні все частіше з'являються в усному мовленні і широко використовуються у спілкуванні [4].

Процес словотвору може не закінчуватися усиченням, а ускладнюватися субстантивацією. Наприклад, усичення слова "*zoological*" у сполученні "*zoological garden*" у подальшій субстантивації привело до появи слова *zoo*; аналогічним прикладом служить американське "*movie*" (*moving pictures*).

Вагому частину складноскорочених слів сучасної англійської мови складають телескопізми. Телескопізми поділяються на:

1) повні (злиття двох усичених основ): *Appestat* < *appe(tite)* + (*thermo*)*stat*; *avionics* < *avi(ation)* + (*electr*)*onics*; *buppie* < *b(lack)* + (*y*)*uppie*; *clariphane* < *clari(ty)* + (*cello*)*phane*; *cockapopso* < *cockapo(o)* + (*Lhasa a*) *pso*; *Eisencrat* < *Eisen(hawer)* + (*Demo*)*crat*; *globflation* < *glob(al)* + (*in*)*flation*, *teleputer* < *tele(vision)* + (*com*)*puter*. За цією моделлю, як і у попередні роки, утворюється найбільша кількість лексичних інновацій як оказіонального, так і узуального характеру.

2) часткові (злиття усиченої основи одного слова з повною формою іншого): *Airbrasive* < *air* + (*a*)*brasive*; *Asialationist* < *Asia* + (*iso*)*lationist*; *Bean-o-tash* < *bean* + (*succ*)*otash*; *beefcake* < *beef* + (*cheese*)*cake*; *bookvertising* < *book* + (*ad*)*vertising*; *car hop* < *car* + (*bell*)*hop*.

Також існують гапологи (телескопізми, в яких наявний спільний звук на стику двох компонентів): *Aerobat* < *aero* + (*ac*)*robat*; *abroadcast* < *abroad* + *broadcast*; *alcohollywood* < *alcohol* + *Hollywood*; *coronotion* < *coronation* + *Notion*; *grumble* < *growl* + *rumble*; *autotel* < *auto* + (*h*)*otel*; *beefalo* < *beef* + (*buf*)*falo*; *bidvertiser* < *bid* + (*a*)*dvertiser*; *boatel* < *boat* + (*h*)*otel*; *confrontainment* < *confront* + (*enter*)*tainment*; *dramedy* < *drama* + (*co*)*medy*.

Абсолютна більшість скорочень припадає на іменники. Дієслова рідко скорочуються, при цьому зберігають часові ознаки: *demoed* ← *demonstrated* (демонструвати, доводити), *reps* ← *represents* (представляти). прикметники також, наприклад: *comfy* ← *comfortable* (комфортабельний), *imposs* ← *impossible* (неможливий)

Літери в якості складових частин неологізмів можуть і не бути скороченням. Самі по собі вони що-небудь позначають, наприклад: *T-shirt* – футболка з короткими рукавами у вигляді літери *T*; *U-turn* – поворот машини на 180 градусів, тобто у вигляді літери "*U*"; *Y-intersection* – перехрестя доріг у вигляді літери "*Y*".

У сучасному англійському писемному мовленні широко використовуються графічні скорочення. До цієї групи відносяться широко відомі скорочення, наприклад: *i.e.* (латинське *id est*, англійське *that is*); *e.g.* (латинське *exempli gratia*, англійське *for example*); *etc.* (латинське *et cetera*, англійське *and so on*). До того ж типу скорочень відносяться й прийняті на письмі позначення деяких грошових знаків, наприклад (лат. *libra*, англ. *round*), (лат. *denarius*, англ. *penny*) і *m. d.* Окрім загальноприйнятих випадків використання, нові графічні скорочення з'являються у електронних повідомленнях, в мережі Інтернет або в повідомленнях по стільниковому телефону. Найбільш поширені з них такі: *FWIW* – *For What It's Worth* – справжня ціна; *FYI* – *For Your Information* – до вашого відомо; *HTH* – *Hope This Help* – сподіваюся, це допоможе; *IBTD* – *I Beg To Differ* – вибачте, але я з вами не згоден; *IWM* – *If It Were Me* – що до мене; *IMNO* – *In My Considered Opinion* – за моїм переконанням. Ці скорочення по суті відрізняються від лексичних скорочень. Лексичні скорочення є самостійні слова, які існують поряд з іншими, в той час як графічні скорочення – це символи, які використовуються лише в письмі замість слів і словосполучень. В усному ж мовленні їм відповідають слова або словосполучення з повною основою.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами роботи було з'ясовано, що скорочення відіграють провідну роль у процесі утворення лексичних інновацій і виконують функцію "більш економних" субститутів багатоскладових слів. Особливо часто скороченню підлягають фрази номінативного характеру. У наших подальших дослідженнях ми маємо намір зосередитися на дослідженні функціонування скорочень в семантико-тематичних групах неологізмів сучасної англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Лаврова Н. А. Англо-русский словарь. Современные тенденции в словообразовании. Контаминанты / Н. А. Лаврова. – М. : Флинта : Наука, 2009. – 208 с.
2. Мешков О. Д. Словообразование современного английского языка / О. Д. Мешков. – М. : Наука, 1976. – 245 с.
3. Омельченко Л. Ф. Телескопия – один из малоизученных способов глаголообразования современного английского языка / Л. Ф. Омельченко // Филологические науки. – 1980. – № 5. – С. 66–71.
4. Царев П. В. О некоторых активных словообразовательных моделях современного английского языка / П. В. Царев // Иностранные языки в школе. – Москва, 1976. – № 5. – С. 23–29.

5. The New York Times [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nytimes.com/2014/02/11/us/politics/health-insurance-enforcement-delayed-again-for-some-employers.html?hp&r=0>.
6. The Washington Times [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.washingtontimes.com/news/2014/feb/10/colorado-democrats-defeat-attempt-undo-limits-amm/>.
7. Word Spy : The Word Lover's Guide to Modern Culture [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wordspy.com/categories/acronyms-andabbreviations.asp>.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Lavrova T. A. Anglo-russkiy slovar'. Sovremennye tendentsii v slovoobrazovanii. Kontaminanty [Modern Trends in the Word-Formation. Contaminants] / N. A. Lavrova. – М. : Flinta : Nauka, 2009. – 208 s.
2. Meshkov O. D. Slovoobrazovanie sovremennogo angliyskogo yazyka [Modern English Word Formation] / O. D. Meshkov. – М. : Nauka, 1976. – 245 s.
3. Omel'chenko L. F. Teleskopiya – odin iz maloizuchennykh sposobov glagoloobrazovaniya sovremennogo angliyskogo yazyka [Contamination – One of the Little-Known Ways of Verb Formation in the Modern English] / L. F. Omel'chenko // Filologicheskie nauki [Philological Sciences]. – 1980. – № 5. – S. 66–71.
4. Tsarev P. V. O nekotorykh aktivnykh slovoobrazovatel'nykh modelyakh sovremennogo angliyskogo yazyka [About Some Active derivational models of Modern English] / P. V. Tsarev // Inostrannye yazyki v shkole [Foreign Languages at School]. – Moskva, 1976. – № 5. – S. 23–29.
5. The New York Times [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.nytimes.com/2014/02/11/us/politics/health-insurance-enforcement-delayed-again-for-some-employers.html?hp&r=1>.
6. The Washington Times [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.washingtontimes.com/news/2014/feb/10/colorado-democrats-defeat-attempt-undo-limits-amm/>.
7. Word Spy: The Word Lover's Guide to Modern Culture [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.wordspy.com/categories/acronyms-andabbreviations.asp>.

Матеріал надійшов до редакції 12.03. 2014 р.

Дзюбина О. И. Сокращения как способ образования неологизмов в современном английском языке (на материале англоязычных Интернет-изданий и форумов в молодежных социальных сетях).

Статья посвящена вопросу сокращений как способа образования неологизмов в современном английском языке. Установлены отличительные характеристики понятий "аббревиатура" и "сокращение". Выявлены основные различия между графической и лексической аббревиацией. Исследованы виды лексических сокращений и их роль в формировании новых лексических единиц. Рассмотрены причины их возникновения и специфика функционирования в языке современной прессы и общении всемирной сети Интернет. Выяснено, что сокращения играют ведущую роль в процессе образования лексических инноваций в современном английском языке.

Ключевые слова: сокращение, аббревиация, неологизм, акроним, лексическая единица, морфема.

Dziubina O. I. Shortening as a Way of Neologisms' Formation in the Modern English Language (Based on the English-Language Media and Internet Forums in the Youth Social Networks).

This article is devoted to the problem of shortening as a way of creating neologisms in the modern English language. The scientific methods of analysis, synthesis, description and comparison have been used in order to single out types of shortenings and their usage in the English-language media and Internet forums in the youth social networks. The distinctive features between the concepts "abbreviation" and "shortening" are established. The basic differences between graphical and lexical abbreviations are detected. The main types of lexical shortenings and their role in the formation of new lexical items are investigated. The main differences between lexical and graphical shortenings are detected. The causes of their appearance and the peculiarities of functioning in the language of modern media and the communication of World Wide Web are looked into. Based on the results of our investigation it is found that shortenings play a leading role in the formation of lexical innovations and act as "more economical" substitutes of the polysyllabic word in the modern English language. During the process of our research it is detected that clipping of phrases of the nominative character is a quite widespread word formation process nowadays.

Key words: clipping, abbreviation, neologism, acronym, lexical item, morpheme.